

UHK 2024 MISIR VE BUĞDAY KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

‘Ulusal Hububat Konseyi 2024 Mısır ve Buğday Kongresi’ 25 Mayıs 2024 tarihinde Adana Ticaret Borsası ev sahipliğinde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, T.C. Ticaret Bakanlığı ve NİSAD katkısı ile yapılmış, ana sponsor ve diğer sponsorlar ile ilgili liste ekte sunulmuştur. Kongreye T.C. Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim YUMAKLI katılım sağlamış, açılış konuşması gerçekleştirmiştir. Sayın Bakanımız; Üretim planlaması, yeni destekleme modeli, TARSİM kapsamında tarım sigortası ve gelir kaybı sigortası, Ülke Tarım Sektörünün durumu, tarımsal dış ticaret, verilen tarımsal destekler, Ar-Ge ve inovasyon çalışmaları, lisanslı depoculuktaki gelişmeler, TMO’nun alım politikaları ve yeni sezona hazırlık ile ilgili ayrıntılı bilgilendirme ve değerlendirmelerde bulunmuştur.

Açılış bölümünde sırasıyla; Adana Ticaret Borsası Başkanı Sn Şahin BİLGİÇ, UHK Yönetim Kurulu Başkanı Sn Özkan TAŞPINAR, TOBB Borsalar Konsey Başkanı Sn Hüseyin ÇEVİK, Adana Valisi Sn Yavuz Selim KÖŞGER birer konuşma yapmışlardır.

Kongreye; Bakan Yardımcısı Sn. Prof. Dr. Ahmet GÜMEN, Çukurova Üniversitesi Rektörü Sn. Prof.Dr. Meryem TUNCEL, TMO Genel Müdürü Sn. Ahmet GÜLDAL, Bitkisel Üretim Genel Müdürü Sn. Uğur ERDEM, Adana Ticaret Borsası Meclis Başkanı Sn. Osman BAĞIŞ, Adana Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve Meclisi Üyeleri, UHK Yönetim Kurulu Üyeleri, ülkemizin dört bir yanından sektör temsilcileri olmak üzere 300’ün üzerinde kişi katılım sağlamışlardır.

Kongrede 3 oturum halinde, 14 bildiri sunulmuş, ilgili sektörün tamamının temsili ile gerçekleşmiştir.

1. OTURUM: Mısır Üretimi ve Endüstrisi

Moderatör Şahin BİLGİÇ/ Adana Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı

- Mısır; Nişastadan Daha Fazlası (İsmail BAŞARAN / Nişasta Sanayicileri Derneği Başkanı)
- Mısır Üretiminde Yıllara Bağlı Değişim ve 2024 Beklentileri (Prof. Dr. Süleyman SOYLU / UHK Araştırma Danışma Kurulu Üyesi)
- Üreticinin Gözünden Mısır (Hakan YÜZER/ Sunar Grup)
- Yem Sektörü ve Mısır (Nuri BÜYÜKSELÇUK / Türkiye Yem Sanayicileri Birliği YKÜ)
- Mısır Atıklarının Endüstride Ürüne Dönüşüm Potansiyeli (Prof. Dr. Mehmet HAMURCU / Konya Teknokent Yönetim Kurulu Başkanı)

2. OTURUM: Mısır ve Buğday Piyasaları, Depolama ve Ticareti

Moderatör Yaşar SERPİ / UHK Yön. Kur. Başkan Yardımcısı

- Küresel Gelişmeler ve Tahıl Piyasalarına Etkileri (Dr. Eren Günhan ULUSOY / Uluslararası Un Sanayicileri ve Hububatçılar Birliği (IAOM) Avrasya Başkanı)
- Hububat Arz Güvenliğini Tehdit Eden Hususlar ve Çözüm Önerileri (İsmail KEMALOĞLU / İK Tarım Üssü)
- Lisanslı Depoculukta Kapasite, Çeşitlilik ve Mevzuattaki Gelişmeler ile Gelecek Perspektifleri (Bahar EMRE / Ticaret Bakanlığı Lisanslı Depoculuk Daire Başkanı)
- Mısır ve Buğday Ticaretinde ÜPAK Ekseninde Gelişmeler (Esat BİLİCİ / BorsaKonya ÜPAK Yönetim Kurulu Üyesi)

3. OTURUM: Buğday Üretimi ve Sektör Analizleri

Moderatör Prof. Dr. M. Sertaç ÖZER/ Çukurova Ün. Gıda Mühendisliği, Gıda Teknolojisi Öğretim Üyesi

- Bölgeler ve Ülke boyutunda 2024 Üretim Yılı Buğday Rekolte Öngörüsü (Prof. Dr. Bayram SADE / UHK Yönetim Kurulu Üyesi)
- Un Sektör Analizi (Haluk TEZCAN / Türkiye Un Sanayicileri Federasyonu (TUSAF) Başkanı)
- Makarnalık Buğday Üretimi ve Değerlendirme (Aykut GÖYMEN/ Türkiye Makarna Sanayicileri Derneği Başkanı)
- Bulgur Sektör Analizi (Faysal SUN / Mardin Bulgur Sanayicileri Derneği Başkanı)
- Makarna Sektör Analizi (Nihat UYSALLI / Makarna Üreticileri ve Sanayicileri Derneği (MÜSAD) Başkanı)

Kongrede konuşmacılar ve sektör temsilcileri sahalari ile ilgili tespitler yanında sorunlar ve çözüm önerilerini de dile getirmişler, bunlar soru cevap bölümlerinde tartışılmıştır. Özellikle sektör analizleri kongrenin özgün yönünü ortaya koymuş, toplantı başladığı gibi yoğun katılım ile sona ermiştir. Kongrenin yoğun istek üzerine her yıl ülkemizin tarım potansiyeli yüksek bir bölge ve ilinde yapılması kararlaştırılmıştır.

DESTEK VERENLER

ANA SPONSOR

PLATİN SPONSOR

ALTIN SPONSOR

ALTIN SPONSOR

ALTIN SPONSOR

GÜMÜŞ SPONSOR

GÜMÜŞ SPONSOR

GÜMÜŞ SPONSOR

GÜMÜŞ SPONSOR

YAKA KARTI

ETKİNLİK YÖNLENDİRME

KIRLANGIÇ BAYRAK

KIRLANGIÇ BAYRAK

KIRLANGIÇ BAYRAK

TESPİTLER

Kongrede Tarımın stratejik bir sektör olduğu vurgusu güçlü olarak yapılmış, son zamanlarda yoğunlaşan salgınlar, savaşlar ve iklim değişikliği kaynaklı afetler, dünya ticaret rotalarında yaşanan sorunların tarımın stratejik sektör olduğunun kabulü ve gerçeğini güçlendirdiği değerlendirilmiştir. Gıda güvenliği, gıda arzı, güvenilir gıda ve kendine yeterlilik kavramlarının dünyanın gündemine oturduğu, gıda milliyetçiliği, kotalar ve kısıtlamaların kendisini daha belirgin hissettirdiği tespiti yapılmıştır. Ülkemizde devletin en üst düzey yetkililerinden Tarım Milli Savunma kadar önemli ifadelerinin daha sıklıkla duyulmasının memnuniyeti dile getirilmiştir. Bunlarla birlikte tarım sektöründeki güçlükler ve bunların üstesinden gelmek için destekleme araçlarına başvurulmasının gerekliliğinin ülkemizde de yaygın kabul gördüğünün altı çizilmiştir.

Ülkemizin tarıma atfedilen bu değerle uyumlu atılımlar gösterdiği, sektörel gücünü giderek artırdığı belirtilmiştir. Sektörün 69,2 milyar dolarlık tarımsal hasıla ile Avrupa’da ilk sırada, dünyada ilk 10 ülke arasına yer alması da bunun en önemli kanıtı olarak ifade edilmiştir. Ülkemizin tarımda kendine yeter ülke olarak tanımlandığı ve bunun en önemli göstergesinin de tarımda dış ticaret fazlası vermesi olduğunun altı çizilerek, 2023 yılında tarım sektörünün ihracatının 31 milyar dolara ulaşarak, 6,9 milyar dolar dış ticaret fazlası verdiğinin tespiti yapılmıştır. Bitkisel üretimin de sektörün gücüne güç kattığı, 2023 yılında 137 milyon tonluk üretim ile tüm zamanların rekorunun kırıldığı, Tahılların ise bitkisel üretimin en güçlü yanı olduğu, 2023 yılında üretimi önceki yıla göre %9 civarında artırarak 42,2 milyon tona yükseldiği bildirilmiştir (buğday 22 milyon ton ve mısır 9 milyon ton). Bu durumun; uygulanan politikalar, üretilen bilgi ve teknolojiler ile uygulamalar, teknik hizmetler, özel sektör, üretici örgütleri ve vefakâr çiftçilerimizin oluşturduğu ekosistemin senkronizasyonunun bir sonucu olduğu ifade edilmiştir. Tarım Bakanımızın “tarımda; sürdürülebilirlik, kalite, verimlilik, kayıtlılık ve sektöre yatırım başlıklarını pusulamız olarak görüyoruz” ifadesi bu anlamda değerli görülmüştür.

Kongrede en fazla gündem oluşturan konulardan biri üretim planlaması olmuştur. Ülkemizde yıllardan beri üretim planlamasının olmaması ve buna bağlı sorunlar değişik platformlarda dile getirilmesine rağmen, yasal bir çerçeve çizilip bir türlü uygulama aşamasına geçilemediğinin tespiti yapılmıştır. Ülkemizde ilk defa üretim planlaması ya da planlı üretimin yasal zemininin oluşturulduğu, hangi araçlara başvurulacağı ve hedeflerinin belirtildiği, aralarında buğday ve mısırın da olduğu 13 stratejik ürünün belirlendiği, merkez ve illerde komite ve komisyonların oluşturulup, çalışmalarına bir takvim dahilinde devam etmelerinin önemi dile getirilmiştir. Üretim planlamasının destekleme araçları ile ilişkilendirilecek olması da olumlu değerlendirilmiş, sektörün tüm paydaşlarının desteği ile başarı olarak uygulanacağına inanç vurgulanmıştır.

Üretim planlaması düzenlemesi ile birlikte; sözleşmeli tarım, atıl arazilerin tarıma kazandırılması, üretim yapılan tüm arazilerin kayıt altına alınması ve desteklerden yararlandırılması gibi mevzuat düzenlemeleri de olumlu ve önemli görülmüştür.

Tarım stratejik sektör iken tahıllar bu sektörün temelini teşkil ettiği, Ülkemiz tahıl ve tahıla dayalı ürün ihracatında da dış ticaret fazlası vermekte olduğu, un ihracatında geçen yıl 3,7 milyon ton ile dünya ihracat birinciliği egale edildiği, benzer başarıların makarna (1,352 milyon ton), bulgur (300 bin ton), bisküvi (522 bin ton) ihracatında da gerçekleştiği ortaya konulmuştur (toplam 5,9 milyon ton ihracat, 7,5-8,0 milyon ton buğday karşılığı).

Ülkemizin konumunun önemli tahıl üretim ve ticaret merkezi olan Karadeniz'e yakınlığı kaynaklı lojistik avantajlar da eklenince, uygun hammadde temin edip, işleyip mamul olarak ihraç etme potansiyeli artırdığı, dahilde işleme kapsamında hammadde ithal edip, mamul olarak satışının ticaretin genel kuralı ile bağdaştığı vurgulanmıştır. Bu uygulamayı klasik ithalat olarak görüp, her platformda Türkiye buğday ithal ediyor söylemlerinin, tahıl ve tahıla dayalı ürünlerde dış ticaret fazlası veren bu ürün grubu için ticaretin kuralları ve gerçeklerle uyuşmadığı tekraren belirtilmiştir.

Salgından bu yana, ardından Rusya-Ukrayna savaşı ile devam eden süreçte Türkiye'nin tahıl üretimi ve ticareti konusundaki süreci başarılı olarak yürüttüğü, Tahıl Koridoru mutabakatındaki lider rolü ile de tüm dünyaya nefes aldırıldığı, BM başta tüm ülkelerin, özellikle de gıda sıkıntısı yaşayan ülkelerin güvenini ve övgüsünü kazandığı söylemi dile getirilmiştir. TMO'nun uygun alım politikalarıyla dünya ile uyumlu, girdi maliyetlerini dikkate alan müdahale fiyatlarıyla tüm sektör paydaşlarının takdirini kazandığı, bu uygulamaların doğal sonucu stratejik buğday ürünümüzün ekim alanı ve üretiminin giderek artmakta olduğu beyan edilmiştir. TMO'nun 2023'te 13,1 milyon ton gibi rekor düzeyde bir alım gerçekleştirdiği, bunun %40'ını tüketime arz ettiği ve hep eksikliği dile getirilen başta buğday olmak üzere stratejik tahıl ürünlerinde gıda güvenliğimizi rahatlatacak stok düzeyine ulaşıldığının altı çizilmiştir. Bu ürünlerdeki stoğun giderek 3. Dünya savaşı söylemlerinin yoğunlaştığı, karmaşaların arttığı bir dönemde bir sıkıntı olarak değil, ancak güvence olarak görülmesi gerektiği ifade edilmiştir. TMO'nun destekleme fiyatının tatmin ediciliği yanında, Bakanlığın gıda enflasyonunu frenleyecek ve temel maddelerin tüketiciye makul fiyatla ulaşmasını sağlayacak pirim uygulamasının da son derece değerli olduğu beyan edilmiştir.

Buğday açısından bu üretim yılının geçen yıldan ve diğer birçok üretim yılından iklim parametreleri yönü ile farklılık gösterdiği, yağışlı bir sonbahar, düşük yağışlı bir kışın ardından oldukça kurak bir Nisan yaşandığı, Ekimden bu yana geçen yedi ayın son 53 yılın en sıcak ayları olduğu, dolu, rüzgâr ve soğuk zararının sıklığının arttığı, bu sebeple üretimin geçen yılın altında, uzun yılların üzerinde gerçekleşebileceği (20,4-21 milyon ton arasında) öngörüsü yapılmıştır. Ege, İç Anadolu ve Akdeniz Bölgelerinde buğday üretiminin uzun yıllara göre düşeceği, en avantajlı bölgelerin ise Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri olduğu bilgisi verilmiştir. Mısırda ise geçen yıl 9 milyon ton olan üretimin, ekim alanında görülen kısmi daralma ile ilişkili %5 azalarak 8,5 milyon ton olacağı tahmin edilmiştir.

Karadeniz Havzasında uygun şartlar dolayısıyla ve savaşın kendi ekonomik koşulları oluşturmasına bağlı, Rusya ve Ukrayna'nın ihracat için lojistik rotaları oluşturmaları dolayısı ile Buğday, Arpa ve mısır fiyatları ülkemiz fiyatlarının altında seyretmektedir. Karadeniz buğdayının 220-230 dolar/ton (20-30 dolar/ton navlun hariç), arpa ve mısır 190-200 dolar/ton bandından (20-30 dolar/ton navlun hariç) alıcı bulduğu, son zamanlarda fiyatlarda artış eğilimi görüldüğü bildirilmiştir. Ayrıca Rusya'da yaşanan don hadiseleri ve bazı bölgelerindeki kuraklık dolayısıyla 93 milyon ton olan buğday üretim öngörüsünün 83 milyon tona çekildiği, yine Rusya'nın un ihracatının giderek artış gösterdiği, Avrupa'nın Rusya'dan ürün ithalatına önemli ek vergiler getirmekte olduğu, Çin'in buğday ve mısır ithalatının azaltma yönünde aldığı tedbirleri de dikkatle takip etmek gerektiği vurgusu yapılmıştır.

Ülkemizde 580 adet fabrikada, 28 milyon ton karma yem üretildiği (Avrupa'da 1., dünyada 7.), sektörde ithal hammadde kullanımının bitkisel üretimdeki gelişmelere bağlı olarak %45'lere gerilediği, üretilen mısırın $\frac{3}{4}$ 'ünün sektörde kullanıldığı, ayrıca biyoyakıt üretim artıkları ve değirmencilik ve nişasta sanayi yan ürünlerinin hammadde olarak kullanıldığı ve katma değere dönüştürüldüğünün altı çizilmiştir.

Nişasta Sanayinde mısıra 8-10 kat değer kazandırıldığı, ülkemizde bu alanda faaliyet gösteren 9 fabrikanın bulunduğu, ülkemizde üretilen mısırın yaklaşık ¼'ünün nişasta sanayinde kullanıldığı, 300 bin mısır iftsinin 75 bininin ürününün sektörde değerlendirildiği, sektörde 2650 kişinin doğrudan olmak üzere 12 bin kişinin istihdam edildiği, 400 milyon dolar civarında ihracat geliri elde edildiği bilgisi paylaşılmıştır. Ayrıca sanayi yan ürünlerinin başta yem sektörü olmak üzere, birçok sektöre hammadde sağladığı da vurgulanmıştır.

Lisanslı depoculuk konusu da kongrenin önemli gündem maddelerinden olmuştur. Lisanslı depoculuktaki gelişmeler memnuniyet verici olarak görülmüş, 46 il, 138 ilçede 192 şirkete ait 269 tesiste depolama kapasitesinin 10,3 milyon tona ulaşması, hububatta toplam üretim %14'ünün lisanslı depolarda tutulmasının önemine değinilmiştir. Mevzuat yönünde yapılan düzenleme ve güncellemelerin de dikkatle izlendiği belirtilerek, PAK'ların devreye alınması ve teverrk piyasalarına dönük mevzuat çalışmaları da önemli grlmştir. PAK'ların devreye alınmasına TURİB zerindeki yükün hafifletilmesi, Ticaret Borsalarının ana aktör olması, gelecekte vadeli işlemlere geçişin nn açacağı beklentisiyle olumlu yaklaşılmıştır.

Mısırın hasat atıklarının özellikle katma değeri çok yüksek olan somağın değerlendirilmesi de toplantı da ilgi çeken konulardan olmuştur. Somağın; biyokompozit malzeme, enerji, kağıt ve karton üretimi, mantar yetiştiriciliği, hayvan yemi ve yatak malzemesi üretiminde kullanılan bir atık olduğu, ülkemizin bu ürünlere çoğunlukla ithalat yolu ile ulaştığı bilgisine ulaşılmıştır.

SORUNLAR VE ÖNERİLER

- Stratejik öneme sahip buğdayda dünyadaki gelişmeler ve sektörel kırılganlık da göz önünde bulundurulurken müdahale fiyatlarının belirlenmesinde maliyeti göz ardı edecek bir yönelime sebebiyet vermemesi, pirim uygulamasına bu alım döneminde de güncellenerek devamının altı çizilmiştir.
- Lisanslı depoculuktaki kapasite artışı ve süreç ve mevzuattaki geliştirici, iyileştirici ve yenilikçi çalışmaların devamı önerilmiştir. İslami Finansın önemli araçlarından teverruk'un geliştirilmesi, PAK'ların hızla görev almaları beklentisi dile getirilmiştir.
- Ülkemiz mısır üretimi ilk defa yeterlilik düzeyine ulaşmış olup sürdürülebilirliği önemlidir. Mısırın yetersizliği durumunda sektör, hammadde alternatifini olarak insan gıdası olarak kullanılan buğdaya yönelmektedir. Bu sebeple belirli alanlarda çevresel endişelerle mısır üretiminin kontrol edilmesi, üretim planlaması üzerinden yapılmalı, mısır müdahale alım fiyatları maliyet ve sürdürülebilirlik gözetilerek verilmelidir.
- Mısırın hasat atıklarının özellikle katma değeri çok yüksek olan somağın değerlendirilmesi konusunda ülkemizde işleme tesislerine olan ihtiyaç belirtilmiş, bu amaçla organize çalışmalara ihtiyaç duyulduğu vurgusu yapılmıştır.
- TMO bir regülasyon kuruluşu olmakla birlikte, bazı yıllar dünyadaki gelişmelerin sonucu olarak stratejik ürünlerin ticaret ve depolamasında daha aktif olarak görev alması doğal karşılanması gerektiğine işaret edilmiştir. Bu zorunlu yıllar dışında serbest ticaretin nn açacak düzenleme kuruluşu rolüne dönmesinin de beklenen bir durum olduğu ifade edilmiştir.
- TMO'nun bu üretim yılına da lisanslı depolar, kiralanan depolar ve açık depo alanları ile hazırlıklı olduğu bilgisi verilmiştir.
- Başta un ihracatı olmak üzere, tahıla dayalı diğer ürünlerin ihracatında konulan ağır vergiler sebebiyle Irak pazarında önemli zorluklarla karşılaşıldığı ve sorunun acilen zme kavuşturulması gerektiği talep edilmiştir.

- Makarnalık buğday üretiminin ihtiyacın çok üzerine çıktığı, gen merkezi olduğumuz ve dünyanın en kaliteli hammaddesini ürettiğimiz bu üründe kazanımların korunması gerektiği, ihtiyaç fazlası ürünün katma değeri yüksek pazarlar bulunarak değerlendirilmesi gerekliliği ortaya konulmuştur.
- Makarna ihracatında Afrika, Irak, Suriye, Lübnan, Ürdün ve Güney Amerika pazarlarında giderek yükselen trend ve talep ettikleri vasıfta üretim için ilgili tebliğler kapsamında ekmeçlik buğday kullanımını makul karşılanmıştır. Ancak ülke içi tüketimi amaçlı makarna üretiminde Türk Gıda Kodeksi esaslarından uzaklaşıp, yurt dışı pazarlar için üretim alışkanlıklarının içeriye taşınmaması konusuna dikkat çekilmiştir. İhracatın birim değerinin artırılmasına en iyi örnek olarak ihracatı giderek artan Japonya gösterilmiş, bu tür pazar arayışlarının devamı üzerinde durulmuştur.
- Sektörün finansa daha ucuz ve kolay erişimini sağlayacak çalışmaların ivedi ve önemli olduğu bildirilmiştir.
- İklim değişikliğinin yadsınmaz bir gerçek olduğu göz önünde bulundurularak %65'e varan devlet katkısı ile ürünlerin TARSİM üzerinden sigortalanmasının ve gelir koruma sigortasına yönelimin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca, sıklıkla karşılaşılan stres faktörleri dikkate alındığında Tarım Sigortasının zorunlu hale getirilmesi konusunun değerlendirilmesi talep edilmiştir.
- İklim değişikliği hastalık ve zararlı yoğunluğunda artış veya değişime neden olduğundan doğal dengenin korunması ve yeniden tesisine çalışılmasının, biyoteknik, biyolojik mücadelenin ve iyi tarımın yaygınlaştırılmasının önemi görülmüştür.
- İklimin gidişatıyla tarımsal uygulamaların zamanlama açısından uyumlu olması, bunun için de akıllı teknolojilerden yararlanması önerisinde bulunulmuştur. Akıllı teknolojiler konusunda uygulama ve eğitim merkezi görevi alacak TİGEM'e bağlı, bir TİM belirlenmesi, alt yapı ve insan kaynağının buna göre organize edilmesi tavsiye edilmiştir. Ayrıca akıllı tarım araştırmalarına yoğunlaşacak TAGEM'e bağlı bir Enstitünün görevlendirilmesi, alt yapısının düzenlemesi, yine küçük ölçekli işlemlerin akıllı tarımdan yararlanması için, Tarım Kredi Kooperatiflerinin hizmet sağlayıcı olarak görev alacağı bir organizasyon ihtiyacı vurgusu yapılmıştır.
- Üreticilere; aşırı sulama, gübreleme gibi maliyeti artıran, değişik riskler ortaya çıkaran ve çevresel sürdürülebilirliği zorlayan uygulamalardan kaçınılması, en yüksek verim yerine maliyet, çevre ve gelir dengesini koruyacak optimum verimi hedeflenmeleri tavsiyesinde bulunulmuştur. Ezberlerin bir kenara bırakılması, her yılın ayrı değerlendirilmesi, tarlada daha fazla izin ve gözün olması, teknoloji odaklı bir üretimin zorlanması, tarım danışmanlığından yararlanılmasının önemi hatırlatılmıştır.
- Kırsal nüfusun azalması, köylerin boşalması, gençlerin tarımdan uzaklaşması, yaş ortalamasının artması gibi konulara tüm sektörün yoğunlaşmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bunun için kırsalda yaşam kalitesi, sosyal ihtiyaçlar ve alt yapı konularının yeni bir sistem ve organizasyona ihtiyaç duyulduğu vurgusu yapılmıştır.
- Üretim planlaması kapsamında en önemli konulardan birinin verimli ovaların kendine yeterliliğimiz %100'ün çok üzerinde olan meyve bahçelerine dönüşmesi olduğu tespiti ile mevzuatta yer alan %6'nin altındaki eğimli arazilerde yeni tesise izin vermeme hususunun sıkı, sıkıya takibinin öneminin altı çizilmiştir.
- Ecrimisil ile işlenen alanların kayıt altına alınması konusunda çalışma gerekliliği vurgulanmıştır.
- Büyükbaş hayvancılığa hızlı yönelim ve küçükbaş hayvancılık aleyhine olan gelişme, artan yem bitkileri ihtiyacına bağlı tarla tarımı üzerinde oluşturduğu baskının, stratejik ürünlerin ekim alanını tehdit ettiği gerçeğinden hareketle, küçükbaş hayvancılığa, özellikle de koyunculığa hızlı dönüş programının gerekliliği üzerinde durulmuştur.
- Tarım Ürünleri Piyasa Düzenleme Kurulu oluşturulması önerisinde bulunulmuştur.